

Manuál k vyplňování žádostí o potravinovou a materiální pomoc

*Praktická metodická pomůcka pro spolupracující organizace
(Metodický dokument – nikoli propagační materiál)*

Diecézní charita Plzeň

verze 1.0 – únor 2026

Vybrané texty z biblické tradice, které historicky inspirovaly sociální a charitativní pomoc.

Izajáš 58,7-8

„Cožpak nemáš lámat svůj chléb hladovému, přijímat do domu utištěné bezdomovce, vidíš-li nahého, obléci ho a nebýt netečný k vlastní krvi?

Tedy vyrazí jak jitřenka tvé světlo a rychle se zhojí tvá rána. Před tebou půjde tvá spravedlnost a za tebou se bude ubírat Hospodinova sláva.“

Jakub 2,15-17

„Kdyby některý bratr nebo sestra byli bez šatů a neměli denní pokrm a někdo z vás by jim řekl: ‚Odejděte v pokoji, zahřejte se a najezte se‘, ale nedali byste jim, co potřebují pro tělo — co je to platné?

Tak i víra, není-li spojena se skutky, je sama o sobě mrtvá.“

Leviticus 19,9-10

„Až budete sklízet obilí své země, nebudeš sklízet pole až do kraje ani nebudeš sbírat paběrky po své žni.

Ani svou vinici nebudeš sbírat dočista a nebudeš sbírat spadané bobule své vinice; necháš je chudému a přistěhovalci. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

Příslaví 19,17

„Kdo se smilovává nad chudým, půjčuje Hospodinu; on mu odplatí jeho dobrodiní.“

Obsah

1	VÝKLAD ŽÁDANEK A VÝDEJE POTRAVINOVÉ POMOCI	4
1.1	Proč požadujeme krátké zhodnocení sociální situace.....	4
1.2	Typy žádaneK	4
1.3	Rodiny a osoby ohrožené ztrátou bydlení.....	5
1.4	Osoby bez přístřeší	5
1.5	Postup při nejasnostech	5
1.6	Závěrečná poznámka.....	5
2	ETHOS → Kategorie v žádosti → Typ balíčku (Mapa pro praxi)	6
2.1	ETHOS A – BEZ STŘECHY (ROOFLESS)	6
	Jak to poznám podle ETHOS?	6
	Co to znamená v praxi?	6
	Jak se to zaškrťává v žádosti?	6
	Jaký balíček dá výdejna?	6
2.2	ETHOS B – BEZ BYDLENÍ (HOUSELESS)	6
	Jak to poznám podle ETHOS?	6
	Co to znamená v praxi?	6
	Jak se to zaškrťává v žádosti?	6
	Jaký balíček dá výdejna?	6
2.3	ETHOS C – BYDLENÍ NEJISTÉ (INSECURE HOUSING)	7
	Jak to poznám podle ETHOS?	7
	Co to znamená v praxi?	7
	Jak se to zaškrťává v žádosti?	7
	Jaký balíček dá výdejna?	7
2.4	ETHOS D – BYDLENÍ NEVHODNÉ (INADEQUATE HOUSING)	7
	Jak to poznám podle ETHOS?	7
	Co to znamená v praxi?	7
	Jak se to zaškrťává v žádosti?	7
	Jaký balíček dá výdejna?	7
3	LEGENDA PRO VYPLŇOVÁNÍ ŽÁDOSTÍ pro terénní pracovníky	8
3.1	OSOBA BEZ PŘÍSTŘEŠÍ.....	8
3.2	OSOBA OHROŽENÁ ZTRÁTOU BYDLENÍ	8
3.3	RODINA.....	8
3.4	TYP BALÍČKU	8
3.5	🔥 „Zlaté pravidlo“ pro organizace:.....	8

1 VÝKLAD ŽÁDANEK A VÝDEJE POTRAVINOVÉ POMOCI

Sjednocení výkladu žádank a postupu při výdeji potravinové pomoci tak, aby:

- nedocházelo k odmítání klientů z důvodu nejasností,
- byla zachována smysluplnost a udržitelnost výdeje,
- a byla chráněna kapacita a psychická zátěž pracovníků, kteří výdej zajišťují.

1.1 Proč požadujeme krátké zhodnocení sociální situace

Požadavek na stručné zhodnocení situace u vybraných cílových skupin **není administrativní formalita** ani nástroj kontroly klientů.

Má tři hlavní důvody:

a) Posouzení oprávněnosti výdeje V souladu s pravidly poskytování potravinové pomoci **je oprávněnost výdeje posuzována pracovníky výdeje**.

Krátké zhodnocení situace slouží jako nezbytný podklad k tomuto posouzení a k odpovědnému nakládání s omezenými kapacitami výdeje.

b) Smysluplnost práce a prevence vyhoření pracovníků Výdej potravinové pomoci je spojen s vysokou fyzickou i psychickou zátěží.

Znalost alespoň základního kontextu situace klienta umožňuje pracovníkům:

- chápat pomoc jako **cílenou a opodstatněnou**,
- udržet si **motivaci a profesní smysl práce**,
- a dlouhodobě předcházet syndromu vyhoření.

c) Ukotvení potravinové pomoci v logice sociální práce Potravinová pomoc není chápána jako izolovaný úkon, ale jako **součást širšího balíčku podpory**.

Stručné zhodnocení situace umožňuje:

- zasadit výdej do kontextu **individuálního plánování**,
- vnímat jej jako **doplňek sociální práce**, nikoliv její náhradu,
- a v případě potřeby lépe navázat na další dostupné formy pomoci.

Jedná se vždy o **orientační popis v rozsahu 1–2 vět**, nikoliv o sociální anamnézu či hodnocení „zásluhovosti“.

1.2 Typy žádanek

- **Výdejní formulář – žádost – pro terénní pracovníky**
– určena primárně pro terénní práci a krizové situace.
- **Výdejní formulář – žádost**
– určena zejména pro **úřady a pracoviště**, která s klientem vedou podrobnější agendu.

Obě žádanky jsou platné, jejich použití závisí na kontextu práce s klientem.

1.3 Rodiny a osoby ohrožené ztrátou bydlení

Za **minimální potřebné informace** se považuje:

- uvedení **typu bydlení** (např. byt, ubytovna, azylový dům, bydlení u známých, hrozící výpověď apod.),
- **stručný kontext sociální situace** (1–2 věty).

! Konkrétní adresa bydliště se **neuvádí**.

! Nejde o hodnocení klienta, ale o porozumění situaci.

1.4 Osoby bez přístřeší

- Pokud je **správně označen typ výdeje** (přímá konzumace / tepelná úprava), **není nutné doplňovat slovní popis sociální situace**.
- V těchto případech je prioritou zachování nízkoprahovosti a rychlosti výdeje.

1.5 Postup při nejasnostech

- Pokud žádanka splňuje výše uvedené minimum a není zjevně chybná, **klient nemá být odmítnut z důvodu interpretační nejistoty**.
- V pochybnostech platí princip: **pomoc vydat a situaci případně řešit následně**.

1.6 Závěrečná poznámka

Výdej potravinové pomoci je **odpovědností DCHP** a pravidla jsou nastavována tak, aby:

- byla férová ke klientům,
- udržitelná pro pracovníky,
- **a dlouhodobě proveditelná v rámci kapacit služby.**

2 ETHOS → Kategorie v žádosti → Typ balíčku (Mapa pro praxi)

Poznámka k použití ETHOS v praxi:

ETHOS (European Typology of Homelessness and Housing Exclusion - FEANTSA) je v tomto dokumentu používán jako orientační rámec pro pochopení bytové situace klienta.

Nejedná se o rigidní klasifikaci ani o nástroj, který by automaticky určoval nárok nebo obsah potravinového balíčku.

Rozhodující je vždy reálná situace klienta a možnost přípravy jídla, kterou v praxi posuzuje výdejna.

2.1 ETHOS A – BEZ STŘECHY (ROOFLESS)

Jak to poznám podle ETHOS?

- 1 Život na ulici (public spaces)
- 2 Noclehárna / emergency shelter

Co to znamená v praxi?

- žádné bydlení
- žádná kuchyň
- maximálně možnost ohně / vařiče
- nestabilní, rizikové prostředí

Jak se to zaškrťává v žádosti?

✓ Osoba bez přístřeší – **přímá konzumace**

✓ Osoba bez přístřeší – **tepelná úprava i přímá konzumace**

Jaký balíček dá výdejna?

- **Balíček** – bez vaření
- **Balíček** – základní vaření (ohně/vařič)

2.2 ETHOS B – BEZ BYDLENÍ (HOUSELESS)

Jak to poznám podle ETHOS?

- azylové domy
- přechodné ubytování
- pobyt v institucích, odkud hrozí propuštění „na ulici“
- ubytovny

Co to znamená v praxi?

- člověk *má střechu*, ale nemá vlastní stabilní bydlení
- většinou minimální kuchyňské zázemí
- **NENÍ** to „bez přístřeší“

Jak se to zaškrťává v žádosti?

✓ Jednotlivec – osoba ohrožená ztrátou bydlení

✓ Rodina (pokud skutečně žijí společně)

Jaký balíček dá výdejna?

- **Balíček** – běžné vaření (mouka, olej, suroviny)

2.3 ETHOS C – BYDLENÍ NEJISTÉ (INSECURE HOUSING)

Jak to poznám podle ETHOS?

- užívání bytu bez právního titulu
- výpověď, dluhy, exekuce
- domácí násilí

Co to znamená v praxi?

- člověk normálně bydlí
- kuchyň má téměř vždy
- nejčastější skupina žadatelů

Jak se to zaškrťává v žádosti?

- ✓ Jednotlivec – osoba ohrožená ztrátou bydlení
- ✓ Rodina (pokud je domácnost)

Jaký balíček dá výdejna?

- **Balíček** – běžné vaření

2.4 ETHOS D – BYDLENÍ NEVHODNÉ (INADEQUATE HOUSING)

Jak to poznám podle ETHOS?

- garáže **užívané jako bydlení**
- chatky, maringotky, provizorní objekty
- technicky závadné nebo přeplněné byty

Co to znamená v praxi?

- člověk *někde bydlí*, i když špatně
- často možnost vařit (kamínka, vaříč, plotýnka)

Jak se to zaškrťává v žádosti?

- ✓ Jednotlivec – osoba ohrožená ztrátou bydlení
- ✓ Rodina (pokud sdílí domácnost)

Jaký balíček dá výdejna?

- **Balíček** – běžné vaření
- výjimečně bez vaření (pokud není funkční kuchyň)

Upřesnění k provizorním a nevyhovujícím prostorům (např. garáže, chatky): Při zařazování klienta je rozhodující, zda je prostor **užíván jako obydlí**, nebo pouze jako **místo k přespání**.

Pokud je prostor dlouhodobě obýván, vybaven osobními věcmi a slouží jako zázemí klienta, jedná se o *nevyhovující bydlení (ETHOS D)*. Pokud je prostor využíván pouze k přespání bez známek bydlení, jedná se o situaci odpovídající *osobě bez přístřeší (ETHOS A)*.

3 LEGENDA PRO VYPLŇOVÁNÍ ŽÁDOSTÍ pro terénní pracovníky

3.1 OSOBA BEZ PŘÍSTŘEŠÍ

Používá se pouze tehdy, pokud člověk spí:

- venku
- v provizorním úkrytu
- v noclehárně

NE u lidí na ubytovně, v azylovém domě nebo u známých.

- Organizace zaškrtne:
- přímá konzumace (nevaří)
- tepelná úprava (vaří na ohni/vařiči)

3.2 OSOBA OHROŽENÁ ZTRÁTOU BYDLENÍ

Používá se tehdy, pokud člověk **někde bydlí**, i když špatně nebo nestabilně:

- ubytovna
- byt s výpovědí / dluhy
- azylový dům
- pobyt u známých
- chatka, maringotka, garáž užívaná jako bydlení (funkční systém vaření)

3.3 RODINA

Pouze lidé, kteří spolu **reálně bydlí v jedné domácnosti**.

NE dvojice nebo skupiny lidí, kteří pouze tráví čas společně venku. Skupina lidí, kteří spolu žijí nebo se pohybují na ulici, **není rodina**.

3.4 TYP BALÍČKU

Určuje výdejna.

Organizace pouze **doporučuje** možnostmi v žádosti.

3.5 🔥 „Zlaté pravidlo“ pro organizace:

Ulice a noclehárna = Osoba bez přístřeší.

Vše ostatní (byt, ubytovna, azylový dům, pobyt u známých, provizorium užívané k bydlení) = osoba ohrožená ztrátou bydlení.

Rodina = pouze společná domácnost.“